

A Kiotói Jegyzőkönyv pofon az erdőgazdálkodásnak

Az elmúlt év áprilisában megjelent a 2005. évi XV. törvény az üvegházhatású gázok kibocsátási egységeinek kereskedelméről, (a továbbiakban „Törvény”) amely hasonló az Európai Közösség más tagállamaiban napvilágot látott, az üvegházhatású gázok kibocsátási egységeinek kereskedelméről szóló törvényekhez.

A Törvény célja, az hogy „a Magyar Köztársaság csökkentse az emberi tevékenység hatására bekövetkező éghajlatváltozás kockázatát”.

E valóban nemes cél érdekében a Törvényben eszközként, (ugyan úgy, mint az Európai Közösségen belül mindenhol), az üvegházhatású gázok (ÜHG) kibocsátására vonatkozó engedélyek kiadását és az engedély kvótákkal (hányadokkal) való kereskedés szabályozását jelölik meg.

A kibocsátási kvóták először a tagállamok (Részes Felek) között kerülnek kiosztásra. Az állam, pedig a rendelkezésére nyújtott kibocsátási engedélyt felosztja az irányítási területén működő legnagyobb ÜHG kibocsátó vállalatok között.

Az általános kvóta kiosztás elve országok és vállalatok között megegyezik. - Az elv az, hogy a legnagyobb kibocsátó kapja a legnagyobb kvótát, a kisebb kibocsátó, a környezetét kevésbé terhelő, kisebb kvótát kap. Az a vállalat pedig, amely tevékenysége folytán egy bizonyos szint alatt terheli ÜHG-kal a környezetet, az nem kap semmit.

A kibocsátási jog az EU-s irányelveknek megfelelően átruházható, szabadon a piac szabályainak megfelelően adható-vehető árucikk.

Nem titkolt szándék, a kvóta kiosztás és szankcionálás eszköztárával olyan gazdasági környezet megteremtése, amely kibocsátás csökkentési projektek, bevezetésére ösztönzi a Törvény hatálya alá tartozókat.

A kibocsátási egységek kiosztásakor jelentős értéket képviselő vagyoni értékű jog kerül ingyenes kiosztásra a szennyezők között. A nem szennyezők, mint például az erdők, amelyek szén-dioxidot nyelnek el, nem tartoznak a Törvény hatálya alá, ezért nincs elszámolási kötelezettségük sem, de a vagyoni értékű juttatásból is kimaradnak.

A vagyoni értékű jog mögött látszólag nincs fedezet, értékét a jogi kényszer indukálta kereslet - kínálat, a piac határozza meg. A valóságban azonban a Föld ÜHG elnyelő kapacitásának kellene biztosítania, és az is biztosítja, a nem anyagi jellegű fedezetet.

A kibocsátási jogok mennyiségét nem a kibocsátásokhoz, hanem a Föld ÜHG elnyelő kapacitásához kell igazítani. Az eredeti probléma, a globális felmelegedés, annak köszönhető, hogy az antropogén eredetű ÜHG kibocsátás jóval meghaladja a Föld ÜHG elnyelő kapacitását. Röviden, ha olyan szabályozó rendszert hozunk létre, ahol e két tényező között akarunk egyensúlyt teremteni, akkor elhibázott dolog csak az egyikkel foglalkozni.

A Kiotói Jegyzőkönyv, mint szabályozó érinti ugyan az erdőket („nyelők”), de nem a már létező, hanem az újonnan telepítendő erdőkről szól. Az erdőgazdálkodásban csak az erdőtelepítést, művelési-ág változást követő új erdő ültetését, ismeri el kibocsátás csökkentő projekt tevékenységként, pedig ezek szén-dioxid elnyelő képessége csupán töredéke a már létező, nagy folyónövedékekkel (éves fahozam köbméterben) rendelkező állományokénak.

Nos ez súlyos hiba, mert azt jelenti, hogy Kiotó a szabályozásból szinte teljes egészében kihagyta az ÜHG-k elnyelésért felelős legnagyobb szárazföldi organikus tényezőt, az Élő Erdőt.

A Kiotói Jegyzőkönyv célul tűzi ki, hogy a 2008-2012 időszakban az ipar általi ÜHG kibocsátást a Részes Felek az 1990. évihez képest 5 %-kal csökkentik. (Kiotói Jegyzőkönyv 3. Cikk, 1. bekezdés) Miközben teljes egészében figyelmen kívül hagyja azt aényt, hogy 1990 és 2012 között a Föld természetes erdőszülsége előreláthatóan kb. nettó 5,4 %-kal csökken. A FAO adataiból számolva. (Forrás: http://www.fao.org/documents/show_cdr.asp?url_file=/DOCREP/004/Y1997E/y1997e06.htm)

A Föld erdőszülségének csökkenésével az ÜHG elnyelő kapacitása is, (általunk ismeretlen mértékben) csökken.

Mindebből két következtetés vonható le:

1. Az üvegház hatású gázok légköri jelenlétének mérséklésére irányuló gazdasági és törvényi szabályozásokból nem hagyható ki az Erdő.
2. Az érvényben lévő Kiotói Irányelvek és a ráépülő szabályozó rendszerek jelenlegi formájukban alkalmatlanok az ÜHG-k okozta, éghajlatváltozás kockázatának a mérséklésére, mert nem terjednek ki az Élő Erdőre.

A megoldás

A szabályozás kiterjesztése az Élő Erdőkre.

- A Részes Felek számára lehetőséget kell adni, hogy erdeik folyónövedékéből megállapítható CO₂ mennyiség megkötés után kibocsátási egységeket írassanak jóvá, a kapott engedély kvótákból.
- A Részes Feleknek a jóváírt kvótákat ingyenesen tovább kell osztaniuk érdekeltségi területükön az erdők tulajdonosainak. (A hazánk erdeiben képződő folyónövedékéből 57% állami, 36,8% magán, a fennmaradó 6,2% pedig közösségi, vagy ismeretlen tulajdonban van. Forrás: <http://www.aesz.hu/Erdovagyon/Erdovagyon00.htm>)

A szabályozás ilyen formájú kiterjesztése először nyújtana a világtörténelem során olyan tartós gazdasági ösztönző erőt, amely az erdő tulajdonosait az erdő életben tartásáért juttatná anyagi előnyhöz.

Az erdőtulajdonos, legyen az egy ország, vagy magán személy, a mai napig az erdő faállományának piaci értékesítése után kapja a legnagyobb bevételeket, tehát gazdaságilag az erdő kitermelésében érdekelt.

A tiltakozás

A Kiotói Jegyzőkönyvvel szemben tiltakozásunknak hangot adva, kérelemmel fordultunk, erdőgazdálkodóként a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium Közigazgatási Államtitkárához, hogy a tulajdonunkban lévő erdő által évente elnyelt szén-dioxid mennyisége után, mint éghajlat változás mérséklését előidéző szolgáltatás után, gondoskodjon a szolgáltatás ellentételezéséről.

Az erdő által évente elnyelt szén-dioxid mennyiségét az Állami Erdészeti Szolgálat által kiadott Erdészeti Üzemterv folyónövedékre vonatkozó adataiból számoltuk ki. A folyónövedéket megszorozva, egy az adott fafajra jellemző állandó szorzószámmal, a fatestben megkötött szénhez szükséges légköri szén-dioxid mennyiséget kapjuk tonnában [tCO₂], amely egyben a kibocsátási egység mértékegysége is (European Unit Account). A szolgáltatás értékének, pedig ugyanekkora mennyiségű kibocsátási egység világpiaci árát határoztuk meg (Price of EUA). A kibocsátási egység napi árfolyamáról a <http://www.pointcarbon.com> honlapon lehet tájékozódni.

Az Államtitkár Úr természetesen, ahogy vártuk, elutasította az igényünket, mert nem is tehetett mást: „az erdő nem tartozik a Törvény hatálya alá, és ezért a szén-dioxid elnyelését sem lehet szolgáltatásnak tekinteni.”

Ez az indoklás véleményem szerint nagyjából olyan, mintha azt állítanánk, hogy az utca takarítása nem tartozik azon tevékenységek közé, amelyek szennyeznek, ezért nem is szolgáltatás.

A kezelésünkben, illetve tulajdonunkban lévő erdő szén-dioxidot köt meg a légkörből, és ezzel az ember által okozott éghajlatváltozás kockázatát mérsékli. A Törvény értelmezésében új típusú szolgáltatást nyújt a Magyar Köztársaságnak.

Mi, mint az erdő tulajdonosai, az erdőből származó haszon jogszerű élvezői és szedői, tulajdonosi jogaink szabad gyakorlásából kifolyólag hozzá akarunk jutni az erdők által a Magyar Köztársaságnak nyújtott szolgáltatás díjához. Ehhez nincs köze más országokban kötött jegyzőkönyvek cikkelyeinek. Ez kizárólag a Magyar Állam és az ország területén működő szolgáltató, jelen esetben a magyar erdőtulajdonosok belügye.

A Törvényre azért hivatkozunk, mert ez a törvény jelenti ki azt, hogy a szén-dioxid üvegházhatású gáz, és a légkörben, növekvő koncentrációban való jelenléte növeli az éghajlatváltozás kockázatát. A Törvény hatálybalépésének dátumától eredeztethető az, hogy a légköri szén-dioxid légkörből való eltávolítását „elnyelést” éghajlatváltozás kockázat csökkentő szolgáltatásnak nevezhetjük.

Sem a Törvény, sem a természet nem különböztet meg jó és rossz, légkörben jelenlévő szén-dioxidot. Csak egyféle légköri szén-dioxid létezik, és ez a légköri szén-dioxid növeli az éghajlatváltozás kockázatát.

Következésképpen semmi nem indokolja, hogy elvitassák az élő erdőktől azt, a tény, hogy ÜHG nyelők, tehát a globális felmelegedést csökkentő organikus tényezők.

Ahhoz, hogy elfogadhassuk azt, hogy a légköri szén-dioxid erdő általi „elnyelése”, nem szolgáltatás, azt kellene előtűnk bebizonyítani, hogy az erdő nem az éghajlatváltozásért felelős, hanem valamilyen más gázt nyel el.

Jelenleg erdőtulajdonosi mivoltunkat olybá tűnik, mintha semmibe vennék egy, az erdőtulajdonosokat, az emberiség és az erdők jövőjét egyaránt érintő témában.

Néhány fontosnak vélt megjegyzés

Államtitkár Úr elutasító levelében megfogalmazta, hogy a már létező kibocsátás csökkentést indukáló projekt, (pl. már létező erdő) azonban nem lehet együttes végrehajtás tárgya, hiszen a mechanizmus célja további kibocsátás csökkentés létrehozása, nem, pedig a már meglévő csökkentést megvalósító projektek, cégek, vagy erdők honorálása.

Abban az esetben, ha az állam továbbra is szigorúan ragaszkodik ehhez az állásponthoz, a számítási módszerünk alapján számolva, az ország erdeiben keletkező 12-12,5 millió köbméter folyónövedék után, hazánk 14-14,5 millió kibocsátási egység jóváírásáról mond le önként évente (~95 milliárd Ft). Holott a Kiotói Jegyzőkönyv 10. cikkének (c) bekezdése esélyt adna arra, hogy, mint „Részes Fél” módosítási javaslatokkal álljon elő a szabályozásban.

- A „már meglévő erdő honorálása” súlyos tévedés, hiszen a folyónövedék pontosan az erdő faanyagának azon része, amely az év elején még nincs az erdőben, a vegetációs idő végén, pedig már ott van.
- Folyónövedék csak az Élő Erdőben képződik, tehát honorálása további elnyelésre ösztönző gazdasági erő lenne.
- Fontos aláhúznunk azt a tény, hogy az üvegházhatású gáz légkörből való kinyerése, amelynek díját kérjük, nem kibocsátást csökkentő projekt, hanem, elnyelés.
- A művelési ág változása önmagában nem növeli az elnyelést, egy újonnan telepített erdő sokkal kevesebb szén-dioxidot nyel el, mint egy középkorú.
- A legjelentősebb szárazföldi nyelők, az élő, fejlődő, nagy folyónövedékkel bíró erdeink, amelyeknek a szabályozásba való beépítésük mindenképpen kézenfekvő lenne.

A szabályozás ilyen irányú kiterjesztése a fakitermelést mérséklő, az erdők folyamatos életben tartására ösztönző gazdasági erő lenne. E szabályozással mellékesen például a tarvágásos véghasználati móddal szemben olyan erdőhasználati módok kerülnének előtérbe, amelyek a terület állandó erdőborítottságát, állandó szén-dioxid elnyelő képességét biztosítanák.

Az erdészeti üzemterv

Az erdészeti üzemterv - egy olyan projekt, amelyet az Állami Erdészeti Szolgálat készít Magyarország minden erdejére vonatkozóan, - két jól elkülöníthető részből áll:

- Egy állapotleíró részből, amelyben a termőhelyről, fafaj összetételről, és minden olyan, erdőre jellemző adatról ad felvilágosítást, ami szükséges az erdőgazdálkodáshoz.
- És egy dinamikus, projekt részből.

A dinamikus „projekt” rész az állapotleíró rész adatai, és a sok évtizedes gyakorlati tapasztalatokra épülő fatermési táblák alapján megbecsüli tíz éves időszakra, hogy mennyi fatömeg képződik majd az erdő állományában. Az üzemterv e része az erdő folyónövedékére és közvetve, jelen állapotában is a szén-dioxid elnyelő képességére vonatkozó rész.

Országunk tehát jelenleg is rendelkezik egy olyan jól működő, az ország összes erdejére kiterjedő „projekttel”, amelyet apró módosításokkal, alkalmassá lehetne tenni évi 14-14,5 millió kibocsátási egység jóvá íratására.

Buzás Zoltán erdőtulajdonos erdőmérnök
Budapest, 2006. 01. 31.

<http://www.aesz.hu/Erdovagyon/Erdovagyon00.htm>

A hazai erdőkben képződő összes folyónövedék: 12,3 millió m³

Ez 0,40 bruttó m³/másodperc növedék, mely megfelel egy 73,5 cm élhosszúságú kockának.

A folyónövedék fafajmegoszlása:	[%]	Folyónövedék fafajok szerint [millió m ³]	Fafajtól függő szorzó szám [tCO ₂ /m ³]	A légkörből megkötött szén-dioxid [mtCO ₂]	Állami [mtCO ₂]	Közösségi [mtCO ₂]	Magán [mtCO ₂]	Nem ismert [mtCO ₂]
					57,0%	0,8%	36,8%	5,4%
Tölgy	20,1	2,5	1,300	3,25	1,853	0,026	1,196	0,176
Cser	8,1	1,0	1,464	1,46	0,832	0,012	0,537	0,079
Bükk	7,0	0,9	1,293	1,16	0,661	0,009	0,427	0,063
Akác	23,0	2,8	1,351	3,78	2,155	0,030	1,391	0,204
Többi keménylomb	8,2	1,0	1,256	1,26	0,718	0,010	0,464	0,068
Nyár	12,3	1,5	0,838	1,26	0,718	0,010	0,464	0,068
Többi lágy lomb	6,4	0,8	0,947	0,76	0,433	0,006	0,280	0,041
Fenyő	14,9	1,8	0,900	1,62	0,923	0,013	0,596	0,087
Összesen:	100	12,3		14,55	8,293	0,116	5,355	0,786
				100,0%	57,0%	0,8%	36,8%	5,4%